

BEŞERÎ BİLİMLERİN 50 RENGİ

Çevreci, Dijital, Tıbbi ve Posthüman Sesler

Editörler

Başak Ağın ve Z. Gizem Yılmaz

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI

BEŞERÎ BİLİMLERİN 50 RENGİ

Çevreci, Dijital, Tıbbi ve Posthüman Sesler

Editörler

Başak Ağın ve Z. Gizem Yılmaz

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

2023

Kapadokya Üniversitesi Yayınları: 71
Çevreci Beşeri Bilimler Serisi: 5
ISBN: 978-605-4448-63-0

© Ağustos 2023

Beşeri Bilimlerin 50 Rengi: Çevreci, Dijital, Tıbbi ve Posthüman Sesler

Editörler: Başak Ağın ve Z. Gizem Yılmaz

© Copyright, 2023, KAPADOKYA ÜNİVERSİTESİ

Sertifika No: 43348

Kapadokya Üniversitesi tarafından yayımlanan basılı, elektronik veya diğer formatlardaki bilimsel yayınlar, sempozyum bildirileri ve ders içeriklerine ait bütün haklar Kapadokya Üniversitesine aittir. Tanıtım amacıyla kaynak gösterilerek yapılacak kısa alıntılar dışında, Kapadokya Üniversitesinin yazılı izni olmaksızın yayının tümünün elektronik, mekanik veya fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Seri Editörü: Sinan Akıllı

Kapak Tasarımı: Nazile Arda Çakır

"Sanatçı İbrahim Rayintakath'in eseri olan kapak görseli, görseli ilk tasarlatan ve yayımlayan Noema Magazine tarafından verilen izinle kullanılmıştır."

Sayfa Tasarım: ademsenel.com

Baskı ve Cilt: Bizim Büro (Sertifika No: 42488)

Bu kitapta yayımlanan tüm bölümlerin içeriklerinden yazarları sorumludur.

Metinler, yazarların kendi düşüncelerini yansıtmaktadır.

Ağın, B., Yılmaz, Z.G. (Ed.). (2023). *Beşeri Bilimlerin 50 Rengi: Çevreci, Dijital, Tıbbi ve Posthüman Sesler*. Nevşehir: Kapadokya Üniversitesi Yayınları.

562 s. 16,5 x 23,5 cm.

ISBN: 978-605-4448-63-0

Anahtar Sözcükler: 1. Beşeri Bilimler, 2. Çevreci Beşeri Bilimler, 3. Dijital Beşeri Bilimler, 4. Tıbbi Beşeri Bilimler, 5. Posthüman Beşeri Bilimler.

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

50420 Mustafapaşa, Ürgüp, Nevşehir

yayinevi@kapadokya.edu.tr

kapadokyayayinlari.kapadokya.edu.tr

0(384) 353 5009

www.kapadokya.edu.tr

BEŞERÎ BİLİMLERİN 50 RENGİ

Çevreci, Dijital, Tıbbi ve Posthüman Sesler

Editörler

Başak Ağın ve Z. Gizem Yılmaz

KAPADOKYA
ÜNİVERSİTESİ

2023

*Bu kitap, baskı kopyası yayınevine teslim aşamasındayken meydana gelen
depremlerde kaybettiğimiz tüm canlara adanmıştır.*

Teşekkür

Bu kitap fikrini mümkün kılan Kapadokya Üniversitesi Yayınlarına; titiz çalışmasıyla kitabın yayın sürecini kolaylaştıran Çevreci Beşerî Bilimler Serisi genel editörü Sinan Akıllı başta olmak üzere tüm yayınevi ekibine; kitap içerisinde kullanılan kavramların ve terimlerin Türkçe çevirisinde sözlükçe ekibi olarak bizden desteklerini esirgemeyen Gülşah Göçmen, Şafak Horzum, Şima İmşir, Öznur Karakaş, Oğuz Karayemiş ve Kerim Can Yazgünoğlu ile kullandığımız terimlerin en uygun Türkçe karşılıkları konusunda görüşlerini sunan Serhan Dindar'a; kitabımıza doğaçlama müzik çalışmasıyla katkı sağlayan Alper Taş'a; Taş'ın müzik kayıtları sırasında keyifli sohbetleriyle yeni çağrışımlara vesile oldukları için Başak'ın kuzeni Emre Karahan ve arkadaşımız Canan Cansu Ergüven'e; kitabımızın sanatsal ayağına posthüman doğaçlama dans performansı ile sundukları paha biçilemez destekleri için Ankara Sosyal Sahne Tiyatro Topluluğuna en içten teşekkürlerimizi sunarız. Elbette, bu kitabın filizlenmesinde kova kova su taşıyarak kitabı büyüten ve besleyen değerli yazarlarımıza edeceğimiz her bir teşekkür eksik kalacaktır.

Kitabımızın bir tohumdan ağaca dönüştüğü tüm süreçte bizlerden koşulsuz desteğini esirgemeyen canımız ailelerimize minnettarız.

Uykusuz kaldığımız ama heyecan içinde uykuyu unuttuğumuz, Gizem'in (ve kitabımızın) minik bebeği Dolunay'dan ve tüm aile fertlerimizden çalıp araya sıkıştırdığımız, esnek gibi görünen tüm o zaman dilimleri için; sanatı, bilimi ve kuramları birleştirmenin gurur ve mutluluğunu yaşadığımız, yer yer kahkaha bazen de kaygı dolu tüm anlar için en çok da birbirimize teşekkür ederiz.

Başak Ağın ve Z. Gizem Yılmaz

Ankara, 2023

İçindekiler

Teşekkür.....	7
Peşrev: Beşerî Bilimlerin Transmedyatik Dolanıklıkları.....	11
<i>Şafak Horzum</i>	
Giriş: Beşerî Bilimleri Yeniden Düşünmek.....	21
<i>Başak Ağın ve Z. Gizem Yılmaz</i>	
1 Ağ Algısı.....	51
<i>Billur Bektaş</i>	
2 Antihümanizm.....	59
<i>Nilay Erdem Ayyıldız</i>	
3 Bedenlerarası Geçişkenlik, Yapışkan Gözeneklilik ve Toksik Bedenler.....	69
<i>Kübra Baysal</i>	
4 Bedenzihin	79
<i>Papatya Alkan-Genca</i>	
5 Bilim ve Teknoloji Çalışmaları.....	85
<i>Emine Öncüler Yayalar ve Melike Şahinol</i>	
6 Biyoçeşitlilik	93
<i>Mustafa Yavuz</i>	
7 Biyoetik.....	105
<i>Yıldız Tuğçe Erduran</i>	
8 Biyopolitika/Nekropolitika.....	115
<i>Orhun Kaan Kahraman</i>	
9 Çaprazlık.....	125
<i>Dilan Alataş</i>	
10 Çevreci Medya Çalışmaları.....	135
<i>Duygu Onay Çöker</i>	
11 Dijital Vatandaşlık.....	145
<i>Can Batukan</i>	
12 Doğakültürler	155
<i>Efe Cengiz</i>	
13 Ekodilbilim ve Posthümanist Uygulamalı Dilbilim	163
<i>Tan Arda Gedik</i>	

14	Ekofeminizm	175
	<i>M. Sibel Dinçel</i>	
15	Ekofenomenoloji	189
	<i>Hakan Yılmaz</i>	
16	Ekofobi	203
	<i>Z. Gizem Yılmaz</i>	
17	Ekoloji ve Ekoeleştir	211
	<i>Neslihan Köroğlu</i>	
18	Ekolojik Keder, Ekolojik Yas ve Solastalji	225
	<i>Deniz Gündoğan İbrişim</i>	
19	Ekolojik Okuryazarlık	235
	<i>Ekin Gündüz Özdemirci</i>	
20	Ekosinema	247
	<i>Ekin Gündüz Özdemirci</i>	
21	Hipernesneler	259
	<i>Ayşe Şensoy</i>	
22	İklim-Kurgu	267
	<i>Ayşe Şensoy</i>	
23	Karanlık Ekoloji	277
	<i>Kerim Can Yazgünoğlu</i>	
24	Kentsel Ekoeleştir ve Biyobölgeselcilik	283
	<i>Gülşah Göçmen</i>	
25	Kırınımsal Metodoloji	293
	<i>Öznur Karakaş</i>	
26	Maddeci Ekoeleştir	301
	<i>Adem Balcı</i>	
27	Materyal Feminizmler	309
	<i>Öznur Karakaş</i>	
28	Mavi Beşerî Bilimler	317
	<i>Gülşah Göçmen</i>	
29	Metin Madenciligi ve Dijital Beşerî Bilimler	325
	<i>Melike İrem Alhas ve Taner Can</i>	
30	Mikroplastik	339
	<i>Sedat Gündoğdu</i>	
31	Obje Odaklı Ontoloji ve Şey Kuramı	345
	<i>Mehmet Ali Çelikel ve Nurten Bayraktar</i>	
32	Öbekleşme	355
	<i>Gülşin Çiftçi</i>	
33	Ötekilik, Canavarlık, Hibridite	363
	<i>Özlem Öğüt Yazıcıoğlu</i>	

34	Postantroposantrizm	371
	<i>Efe Cengiz</i>	
35	Posthüman Beşerî Bilimler	379
	<i>Oğuz Karayemiş</i>	
36	Posthüman Güvenlik	393
	<i>Çağdaş Dedeoğlu</i>	
37	Posthüman Sanat ve Biyosanat	403
	<i>Tuçe Erel ve Esra Özkan</i>	
38	Posthümanizm, Öykülü Madde, Maddemetin	411
	<i>Başak Ağın</i>	
39	Postkolonyal Ekoeleştirici	423
	<i>Barış Ağır</i>	
40	Sakatlık Teknobilimi ve Posthüman Sakatlık	431
	<i>Melike Şahinol</i>	
41	Siberfeminizm	441
	<i>Duygu Küçüköz Aydemir</i>	
42	Spekülatif Kurgu (SF) ve Siborg	453
	<i>Ezgi Hamzaçebi</i>	
43	Tıbbi Beşerî Bilimler	463
	<i>Şima İmşir</i>	
44	Tıbbi Posthümanizm ve Teknofeminizm	471
	<i>Sümeysra Buran</i>	
45	Toplumsal Ekoloji	479
	<i>Mete Akbaba</i>	
46	Transhümanizm ve Tekillik	487
	<i>Ahmet Dağ</i>	
47	Yanıt Verebilirlik	499
	<i>Eylül Alınacıık Özyer ve Merve Şen</i>	
48	Yapay Zekâ Etiği	507
	<i>Mehmet Ali Açıkgöz</i>	
49	Yeni Materyalizm	519
	<i>Bulut Yavuz</i>	
50	Yoldaş Türler	529
	<i>Burcu Kavas</i>	
	Sonsöz: Terminoloji Çevirisi ve Sorunları Üzerine	539
	<i>Serhan Dindar</i>	
	Sözlükçe	551
	Dizin	555

BEŞERÎ BİLİMLERİN 50 RENGİ

Çevreci, Dijital, Tıbbi ve Posthüman Sesler

Editörler: Başak Ağın ve Z. Gizem Yılmaz

Akademik ve sanatsal kariyerlerinin farklı basamaklarından, farklı nesil ve coğrafyalardan 52 kişinin kaleminden, fırçasından, gözünden ve sazından çıkan bu kitap, tüm dünyada yaygınlaşan ve Türkiye’de son dönemde hızlanan çevreci, dijital, tıbbi ve posthüman beşerî bilimlerin alanlarının temel kavramlarını özgün makaleler yoluyla bir araya getiriyor. Bu dört alandan ve onların kesişim noktalarından seçilmiş terim ve kavramların 50 başlıkta tanımlandığı bir el kitabı niteliğindeki *Beşerî Bilimlerin 50 Rengi*’nde, çağdaş düşünce akımları ve bilimlerin sanatla ve edebiyatla buluşması farklı seslerle yorumlanıyor. Felsefi, edebî, biyolojik, tıbbi, ekolojik, etik ve teknolojik disiplinlerin birbiri içine geçen tarihsel ve düşünsel süreçlerini irdelerken, kitabın içerisine yerleştirilmiş karekodlarla görsel, işitsel ve performatif sanatlarda da bu süreçlerin yansımaları sunuluyor. İçeriğinde ele alınan terim, kavram ve kuramların özüne de uygun olarak, tüm bu farklı öğelerin öbekleşerek bütüncül bir biçimde sunulduğu bu eser, kapsadığı alanlarda dünyada ve Türkiye’de süregelen güncel akademik çalışmaları takip eden herkese bir başucu kaynağı olma potansiyelini taşıyor. Antroposen Çağı’nda yaşamakta olduğumuz iklimsel, ekolojik, kültürel, ekonomik, toplumsal ve siyasal krizlere yanıt vermek için iş birliğini güçlendiren ve disiplinlerarasılık kavramı altında hızla yakınsama içerisine giren farklı bilim sahalarının ortak aklını temsil eden çok sayıda temel kavram ve yaklaşımı Türkçe olarak ilk kez bu hacimde sunan bu eserin, araştırmacılara ve okurlara faydalı olmasını, yakın gelecekte yeni bilimsel araştırmalara kılavuzluk etmesini temenni ederiz.

Sinan Akıllı
Kapadokya Üniversitesi
Çevreci Beşerî Bilimler Serisi Editörü

Nevşehir Yerleşkeleri:
Mustafapaşa - Uçhisar - Ürgüp
Tel: 0384 353 5009 (pbx) Faks: 0384 353 5125
İstanbul Yerleşkesi:
Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı
Tel: 0216 588 0010 (pbx) Faks: 0216 588 0012
info@kapadokya.edu.tr

